

Új építőipari bázis az Alföldön

Egymilliárd-négyszázmilliót épít az ALÉP a negyedik ötéves tervben

A Gazdasági Bizottság döntése értelmében 1971 elején négy nagy vidéki közmű- és mélyépítő vállalatot szervezett az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium. Ennek az új építőipari apparátusnak a létrehozása elsősorban a negyedik ötéves terv lakásépítési programjának megvalósítását szolgálja, hiszen egyrészt építőipari kapacitást biztosít az új lakónegyedek közművesítéséhez és alapozásához, másrészt ipari és mezőgazdasági építkezések terhéül szabadítja meg a hagyományos építőipart.

Az egyik ilyen nagy vállalat székhelyül a minisztérium Szegedet jelölte ki, s január óta mind gyakrabban találkozunk ezzel a névvel: ALÉP. Már nemcsak cégbélyegzőn és újsághirdetésben, hanem építkezéseknél is. Minthogy az új vállalat egyre nagyobb szerepet vállal és kap Csongrád, Békés és Szolnok megyében, időszerűnek tartottuk, hogy felkeressük az Alföldi Közmű- és Mélyépítő Vállalat igazgatóját, Szabó Józsefet, és az új nagy építővállalat szerepével, jövőjével kapcsolatos kérdésekre kérjünk tőle választ.

Iamospálya-korszerűsítés elhúzóda miatt... — soroljuk Szabó Józsefnek a közmű- és mélyépítés eddigi szegedi anomáliáit. És a sorozat maga kínálja a kérdést: az ALÉP mit vállal Szegednek és Csongrád megyének?

— Ismerjük a szegedi városfejlesztés ezirányú problémáit, és summásan adom meg először a választ: az 1 milliárd 400 millióból több mint egyharmad, azaz 500 millió a szegedi vállalkozásunk. Erre már szinte konkrét megállapodásaink vannak. A városi tanács végrehajtó bizottságával együttműködési megállapodásra készülünk — s ennek fontos tételei a vízellátás, a csatornaépítés, a közlekedési utak és pályák korszerűsítése.

— Csongrád megyében kötöttük le a kapacitás másik harmadát, Szolnok és Békés megyében a harmadikat. Ez nem is mesterségesen kialakított arány, hiszen Szeged működési területünk településhálózatának kiemelt felsőfokú központja, ezen felül a mélyépítési kapacitás eddig is erősebb volt a szomszéd megyékben. Nem kellett tehát ottani építési feladatokat sem megtagadni azért, hogy Szeged és Csongrád megye nyerjen. A jövőben sem lesz ilyen, mert évi 500 milliós mélyépítési tervet csupán itt nem is tudnánk találni.

— Szeged igen pozitívan fogadta a vállalat ide telepítését, lehetőségeihez mérten minden szükséges segítséget megadott. Az együttműködési készség kölcsönös. Türelmetlenség sem zavarhatja meg ezt, hiszen könnyű belátni, hogy a vállalat felfejlesztésére időre van szükség. A népgazdaság megalapozta az ígert kapacitást anyagiakkal, gépesítési lehetőségekkel, így nyugodtan garantálhatjuk, hogy a ránk haruló generális mélyépítő feladatokat elvégezzük. Az érdekeltség viszonyosságainak ki-fejlesztésére is volt, van és lesz mód. A bizalom légkörében eredményesen lehet dolgozni — s mi a bizalmat számokkal és tiszteletben tartott határidőkkel akarjuk erősíteni.

Egy építő nagyvállalat ilyen tervvel járul az Alföld lakásépítési programjának megvalósításához, és ilyen lokálpatriotizmussal iratkozik fel a szegedi városfejlesztés történetébe. Fogadjuk bizalommal, támogatással, figyelemmel.

Sz. S. I.

» Tessék beereszteni! «

E riport mottóját kifejező fényképfelvétel nagyon valószínűsíti, hogy az országos problémát, hogy kevés az óvoda s a meglévőök jó része tovább már nem bővíthető. A kép alá elégséges lenne néhány sor szöveg, amely jelezhethet, hogy Szegeden sincs elég óvoda, s a 3-4-5 éves kislányok és kisfiúk dörömbölnék a kapun: „Eresszettek be bennünket felnőttek, bácsik és néni, mert bent a helyünk, mi is akarunk játszani, énekelni, tanulni, verset mondani, a homokozóban várát építeni! Tessék beereszteni bennünket!”

SOKAN KINT-REKEDTEK

Az óvodák száma, férfé, helye kevesebb volt Szegeden már tavaly és azelőtt is. Az ide elsőosztályosok szülei már boldogok, mert nem kell ismételt bekopogtatniuk az óvodába és férőhelyet kérni gyermekük számára, vagy kilincselni, összeköttetést keresni, ha elutasításban részesülnek. De miről valának a makacs tények? A szegedi tanácsi óvodák normális körülmények között 2703 kisgyermeket tudnak befogadni és 2201 részesülhet napközis ellátásban. Most szeptemberben viszont 3695 gyermek jelentkezett óvodai felvételre és 2558-an igényeltek napközis ellátást is. A 2703 és a 3695 közötti különbség igényekben kifejező sok új óvoda megnyitását tenné szükségessé. Egyszerre ezt megteremteni lehetetlen.

— Nem is most kellene, kezdhették volna hamarabb — mondogatják azok a kis-

gyermekes szülők, akik arra hivatkoznak, hogy van óvodai reform, a közösségi életre, az iskolára előkészítés reformja, de nincs elég óvoda.

— A városi tanács és a nagyüzemek legtöbbje hamarabb is gondoskodhatott volna elégséges számú óvodáról — mondják megint a kisgyermekes szülők és azok a családok is, amelyekben ott a nagymama, a nagypapa, vagy két nagymama és két nagypapa is „dirigálja” a fiatalok életét.

— A nagyszülők csak elrontják a kisunokák életre eszmélését, gyűyögnek nekik, vagy ha rosszak, mumusokkal ijesztgetik őket — érvelnek az óvodások szülei, akik a közösségi nevelésre apellálnak mindenképpen. Ezt hangoztatják legfőbb érveként a háztartásbeli anyák is, akik otthoni elfoglaltságuk mellett a nap nagyrésztét kisgyermekükkel töltetik. S nem úgy, mint azok a szülők, akik munkába járnak és nincs annyi jövedelmük, hogy valakinek a gondjára bízzák gyermeküket napközben. Nagyon sok családban a nagyszülők is kérnek valamit, vagy elvárják, hogy kapjanak a fiataloktól, ha velük van a kisunoka, akit pedig szeretnek. Sok nagyszülő maga is támogatásra szorul, mert elagott és beteg.

Nem lenne igazságos, ha egyenlőségjelet tennénk a nehezebb és könnyebb helyzetben levő, a kevesebb, vagy több jövedelemmel rendelkező családok közé, amikor a kisgyermeknek bebecsülését kérik az óvodákba.

— A nehézségekre előre számíthatunk volna, legkésőbb akkor, amikor kormányrendelet fogta pártját a kisgyermekes anyáknak a gyermekgondozási segéllyel — mondják most éppen azok az asszonyok, akik igényt tartottak gyermekgondozási segéllyre és már ők is koptogtatnak az óvodák kapuján.

FELLEBBE-ZÉSEK ÖZÖNE

Szarka Lajos, a városi tanács művelődésügyi osztályának gyermek- és ifjúságvédelmi főelőadója ezekben a napokban egész halom fellebbezéssel, mintegy 140 levéllel bajlódik. Azok a szülők írták, akiknek gyermeküket nem tudták felvenni óvodába, mert nincs számukra hely. A 3695 gyermekből 3404-et tudtak felvenni a tanácsi óvodák úgy, hogy nagyon zsúfoltan lesznek. A napközis ellátás kezdetét is kitágították jóval a

maximumnál. Üzemi napközis óvodákba 720 gyermeket vettek fel, pedig csak 605 helyük van.

— Az óvodai felvételi fellebbezéseknek milyen esélyességük van? — kérdeztem Szalka Lajostól.

— Legfeljebb húsz gyermeknek juthat még hely a zsúfoltságban. Több lehetőségünk egyelőre nincs.

MARADNAK A GONDOK?

Épült-e ebben az évben új óvoda Szegeden, vagy bővítettek-e régebbit?

— Nem, azaz a megkezdett építkezések befejezése sokat várhat magára. Tarjában például két évet. A 13 ezer lakosú lakónegyedből 450 gyermek felvételét kértek óvodába, s az eddigi lehetőségek csak 150 helyre szorítottak. Ezzel szemben mégis 188 gyermek járhat óvodába máris. Az új lakónegyedből két úgynevezett „barakk” óvoda készül el még az idén. Ezek belső arculata tetszetős, összkomfortos, kényelmes lesz, kibír minden követelményt és kritikát. Élettartama „hivatalosan” öt év, de 25-öt is kibír. A két építmeny ötmillió forintba kerül. Egyik októberben nyílik, a másik novemberben.

Tarjában tehát egyelőre átmenetileg — de még mindig zsúfoltan — a két 100-100 helyet biztosító óvoda megnyitásával enyhülnek a kisgyermekes szülők gondjai. Sok is az az 5 millió, amelyet ilyen nem „örökéletű” építménybe fektetünk. De ez van, erre találtak nagynehezen építőt a Csongrád megyei MÉK „személyében”. Második éve, hogy födémcsere miatt bezárták a Toldi utcai óvodát. A födémcserehez hozzá sem fogott senki, talán jövőre igen. Mai értesülésünk szerint a Szegedi Építőipari Vállalat jövőre belefog a munkába. A városi tanács és a konzervgyár közös beruházásaként készen van az Ilona utcában 80 bölcsődést és 50 óvodást befogadó épület, de nem lehet átadni rendeltetésének, mert annak idején kifejezték a tervekből a gázvezeték lefektetését, a Kossuth Lajos sugárúttól csatlakozva. A konzervgyár régi óvodája is „födémhibás”, mégis irodának rendezték be. Iroda lett a paprikafeldolgozó óvodája is. A városi tanácsnak tavaly 2 millió forintot adott a kábelgyár, idén a gumigyár másfél milliót, hogy építtessen belőle óvodát. Pénz van, építő nincs, s maradnak az óvodai gondok továbbra is Meddig?

Lódi Ferenc

Profil, létszám, kapacitás

Mindenki nagyvállalatot sejt az új név mögött — természetesen adódik hát az első kérdés: mikor „lendül be” az új vállalat, és mire, mennyire vállalkozik?

— Az alapítási határozat szerint közmuépítéssel (víz-, csatorna- és gázhálózat fektetésével), mélyépítéssel (mélyalapozással, nagyobb földmunkákkal, útépítéssel, tereprendezéssel), ipari és mezőgazdasági szerkezetek építésével foglalkozunk. Végzettségünk emellett műszaki tervezést is, így a magunk vállalkozásaiban megvalósíthatjuk a tervezés és a kivitelezés régen óhajtott összhangját — válaszol Szabó József.

— A vállalat kiépítése természetesen több éves folyamat. Először termelési bázisainkat kell létrehozni, telepeinket kell kiépíteni, géparkunkat kell megteremteni. Ezzel a feladattal 1973-ra végzünk. Az idén ezért még csak 40-50 milliós termelési tervvel dolgozunk, s 1972-ben ugrunk 160 millióra. Az ezután következő években már nagyobb lesz

az ugrás: 300 millió, 420 millió, majd 500 millió lesz a felvállalt munkák értéke. Ez a szám azután a vállalat kapacitásának állandó jellemzője marad. Együttesen ebben az ötéves tervben az ALÉP egymilliárd 400 millió forint értékű építési munkát tud elvégezni.

— Közműépítésre úgy rendezkedünk be, hogy kapacitásunk egyharmadát erre fordíthassuk. A gázvezetéképítés és az ipari, illetve mezőgazdasági szerkezetépítés 20-20 százalékkal részesedik, s a maradék energiát út- és vasútépítésre, műtárgyak építésére s egyéb mélyépítésre fordítjuk. Mindebből különösen fontosnak tartjuk a gázvezeték építését, amire egyrészt elsőrendű népgazdasági érdekek köteleznek, másrészt az, hogy az olajmező centrumába települ a vállalat.

— A létszámot a termelési feladatokhoz szabjuk. 1971 végére 900 emberrel dolgozunk, s 1975 végéig fokozatosan haladunk a háromezres létszámhoz.

Munkaerőt — de honnan?

Vállalatot szervezni nem olyan nehéz, mint munkaerőt találni. Ha csak egyik helyről a másikra vinnénk az építőmunkásokat, azaz nem tudnánk többet építeni. Csábítás, ráigérés? — „provokáljuk” az igazgatót. S a válasz egy kis közgazdasági kerülővel kezdődik.

— Az állami építőipartól, ahol szervezeten és hatékonyan tudnak dolgozni az emberek, nem lenne célszerű elhozni őket. Onnan nem is igen vágyakoznak el. Megállapodásunk is van például a DÉLÉP-pel, hogy nem veszünk át onnan embereket az idén. A jelenlegi létszámunk 75 munkahelyről toborzódott, főleg kis és nem szakos építőipari vállalatoktól, tévesz-melléküzemből. A szétszórta, elaprózott építő-részeleknél szervezett, magasan gépesített, szakosított vállalat sokkal értékesebben tudja felhasználni a szakgárdát és a munkaerőt. Három megyében szervezzük magasabb fokozatúakat az egységeket, amelyek ma szétforgácsolva működnek. A szervezett, összevont mélyépítő szakgárda hiányát nagyon érezte eddig a hazai építőipar — tömörítése és hatékony foglalkoztatása a szakma erkölcsi rangját és felelősségét is fokozza.

— Nem titkolt célunk az sem, hogy hazahozzuk a munkaerőt. A híres szentesi, csongrádi, mindszenti, baksi kubikosbrigádok még számottevő része például távoli mélyépítő vállalatoknál, vagy más építőipari vállalatok ilyen részeleiben dolgozik. Már pusztá jelenlétével is vonzza őket a vállalat, nem is beszélve arról, milyen nagy mértékben meg-

könnyíti az életüket, ha megszabadulnak a hosszadalmas és fárasztó utazástól, s cserébe a család közelségében dolgozhatnak.

— Nem elsősorban fizetési előnyökért jönnek hozzánk emberek. A mélyépítő szakgárda — beleértve ebbe a szakmunkásokat, a kubikosokat is — önálló, felelős munkát keres és talál. Ennek az erkölcsi szilvéreje nagy, hiszen nem csupán egy lesz számukra a szakma a sok építőipari ágazat közül, s azok között is bizonyos értelemben alábecsült, hanem elsőrendű. A mélyépítő szakgárda hátsó sorokban szoktak állni, amikor avatásnál elvágják a szalagot... Az önálló, fontos, nagy és szép munkák lehetősége maga is összeharangoz szakmabeliket. Így még ugyanaz a munkaerő is hasznosabb és hatékonyabbá válik.

— Számítunk természetesen máshol felszabaduló munkaerőre, és a termelésbe ezután álló fiatalokra is. Nem „kivitelezett” bérral akarjuk őket megszerezni, mert arra nincs is lehetőségünk. A keresetek csak a munka természetével arányosan lehetnek magasabbak.

Szeged sokat vár...

Évek óta döcög ez az építőipari szakmunka Szegeden. Megakadt a főgyűjtő-csatorna építése; késve és továbbra is akadozva halad a földgázprogram; valóságos Babel a fedett uszoda—sportcsarnoképítés; a városi közlekedés csődjé fenyeget az útrekonstrukciók és a vil-

Kongresszusra készülnek az ipari szövetkezetek

Az OKISZ elnökének tájékoztatója

Tegnap, pénteken délután Rév Lajos, az OKISZ elnöke, sajtótájékoztatót ismertette az ipari szövetkezetek október elején kezdődő hatodik kongresszusával kapcsolatos előkészületeket.

A szövetkezetek összesen 565 kongresszusi küldöttet és 116 országos tanácsagot választottak.

A küldöttek és a tanácsagok kiválasztása jól tükrözi a csaknem 320 ezer ipari szövetkezeti dolgozó összetételét, s ezek között szép számmal kaptak helyet a fiatalok és a nők. A hatodik kongresszus október 14-én 14 órakor kezdődik. A MOM Szakasits Árpád Művelődési Ház három napra az ipari szövetkezetek kongresszusának otthona lesz. A küldöttek a tanácskozás szünetei-

ben kiállítás keretében ismerkednek meg az ipari szövetkezetek fejlődésével. A kongresszuson a szocialista országok szövetkezeti szövetségi delegációkkal képviseltek magukat.

Az ipari szövetkezetek termelése a múlt évben meghaladta a 27 milliárd forintot;

az ipari termelés 1965-1970 között 77 százalékkal, ebből az építőipar 73 százalékkal, a szolgáltatásipar árbevétele pedig 48 százalékkal emelkedett. Az ipari szövetkezetek a harmadik ötéves tervben 16 ezer új terméket adtak át a bel- és külkereskedelemnek. Felépítettek 32 ezer lakást, 240 szolgáltatóházat, az új gépkocsiszervizek száma pedig meghaladja a kilencvenet.